

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA (syntetycznie)

1. Położenie

Lasy nadleśnictwa położone są w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie piskim, w gminach: Biała Piska, Pisz miasto, Pisz i Ruciane-Nida. Od północy Nadleśnictwo Pisz graniczy z jeziorem Śniardwy, od wschodu z Nadleśnictwem Drygały, od południowo-wschodu z Nadleśnictwem Łomża, od południa z Nadleśnictwem Nowogród, a od zachodu z Nadleśnictwem Maskulińskie. Ogółem wg stanu na dzień 01-01-2014r powierzchnia Nadleśnictwa Pisz wynosi 36 487,17 ha w tym powierzchnia leśna – 34 257,56 ha

2. Walory przyrodnicze i historyczno – kulturowe

Nadleśnictwo Pisz położone jest częściowo na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego oraz częściowo wchodzi w skład obszaru Natura 2000.

Na terenie Nadleśnictwa Pisz zlokalizowane są 2 rezerваты przyrody.

- Utworzony (między innymi z inicjatywy nadleśnictwa) w 1972r rezerwat Jezioro Pogubie Wielkie o powierzchni blisko 700 ha. Jego celem jest ochrona i zachowanie krajobrazu. Na jeziorze jest wyspa (pow 21 ha) będąca ostoją ptaków wodnych. Jezioro Pogubie objęte jest strefą ciszy.

- Rezerwat Jezioro Nidzkie, którego głównym celem utworzenia jest ochrona i zachowanie krajobrazu jeziora. Rezerwat zajmuje powierzchnie 2 955,47 ha i znajduje się na terenie Nadleśnictw Maskulińskie i Pisz (w Nadleśnictwie Pisz 214,75 ha). Również jezioro Nidzkie objęte jest strefą ciszy.

Pracownicy nadleśnictwa wspólnie z Komitetem Ochrony Orłów zlokalizowali 21 gniazd ptaków drapieżnych, dla których Wojewoda Warmińsko-Mazurski ustalił granice stref ochronnych. Ptakami gniazdującymi w obszarze nadleśnictwa są: orzeł bielik, orlik krzykliwy, kania ruda, kania czarna, bocian czarny, jarząbek, czapla, łabędź.

Na terenie nadleśnictwa znajdują się miejsca przebywania i rozrodu bobra europejskiego, reintrodukowanego staraniem nadleśnictwa w latach 1972-1973

Na terenie Nadleśnictwa Pisz zinwentaryzowano następujące siedliska Natura 2000

<i>nr siedliska</i>	<i>opis siedliska</i>	<i>pow w ha</i>
3150	Naturalne jeziora eutroficzne	15,83
3160	Naturalne dystroficzne jeziora i stawy	2,01
4030	Suche wrzosowiska	67,04
6120	Cieplolubne śródładowe murawy napiaskowe	1,54
7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	16,76
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	16,68
9170-2	Grąd subkontynentalny	42,70
9170-3	Grąd zboczowy	1,91
9170-a	Typowy Grąd Środkowoeuropejski i subkontynentalny	29,67
9190-2	Śródładowe kwaśne dąbrowy	2,67
91D0-1	Brzeziny bagienne	8,45
91D0-2a	Sosnowe bory bagienne typowe	438,79
91D0-5	Świerczyna na torfie	36,85
91D0-6	Sosnowo-brzozowy las bagieny	260,56
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	0,79
91E0b	Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe	1 048,58
91E0d	Źródłiskowe lasy olszowe na nizinie	1,93
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	2,04
91T0	Śródładowy bór chrobotkowy	119,18
	Razem	2 113,98

oraz stanowiska występowania następujących zwierząt (kody Natura 2000)

<i>Kod Natura 2000</i>	<i>opis siedliska</i>	<i>liczba stanowisk</i>
1193	Kumak Górski	1
1220	Żółw błotny	2
1337	Bóbr europejski	103
1352	Wilk	1
1355	Wydra	5

Od 2007 roku Nadleśnictwo Pisz prowadzi wspólnie z Parkiem Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie hodowlę wo-

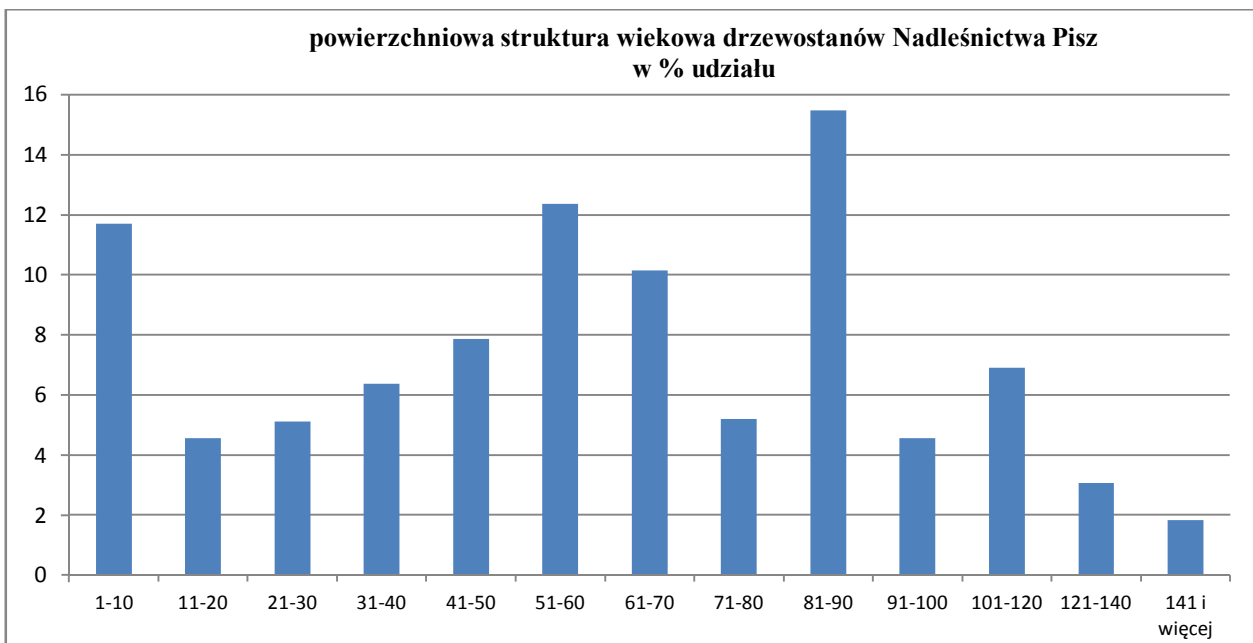
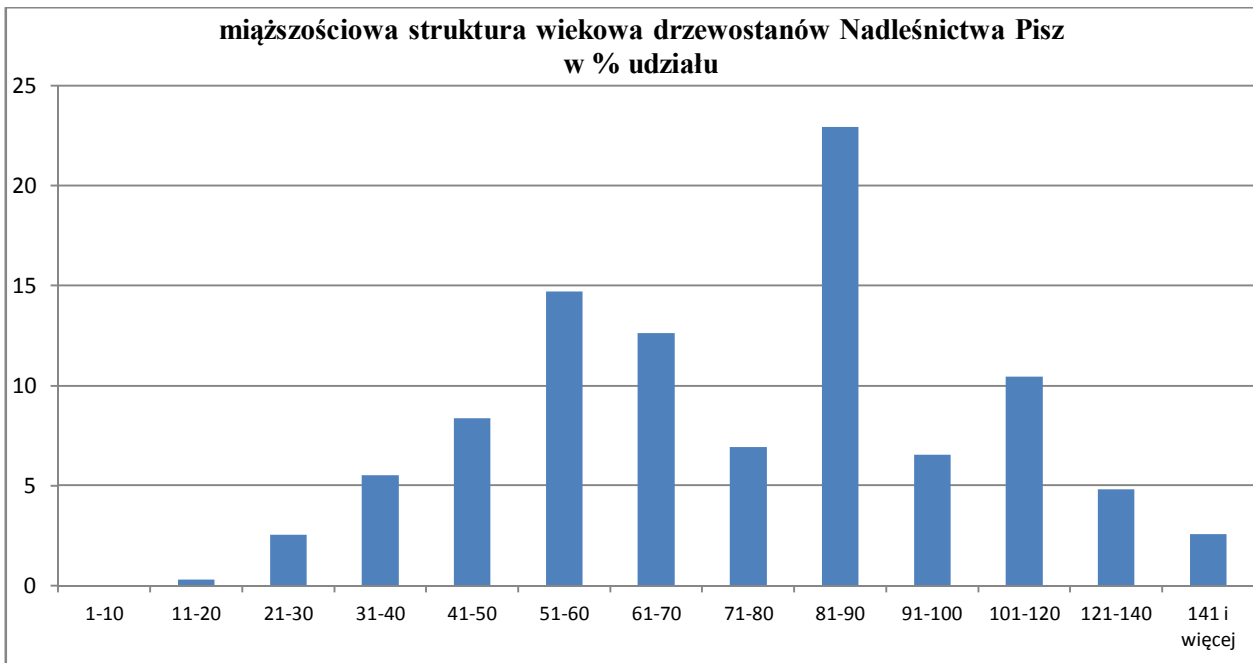
lierową rysy w celach reintrodukcji tego gatunku na terenie Puszczy Piskiej.

Na terenie Nadleśnictwa Pisz znajduje się 23 sztuki pomników przyrody: 13 szt dębu, 2 szt lipy, 2 szt cisa, 5 szt sosny, 1 szt modrzewia.

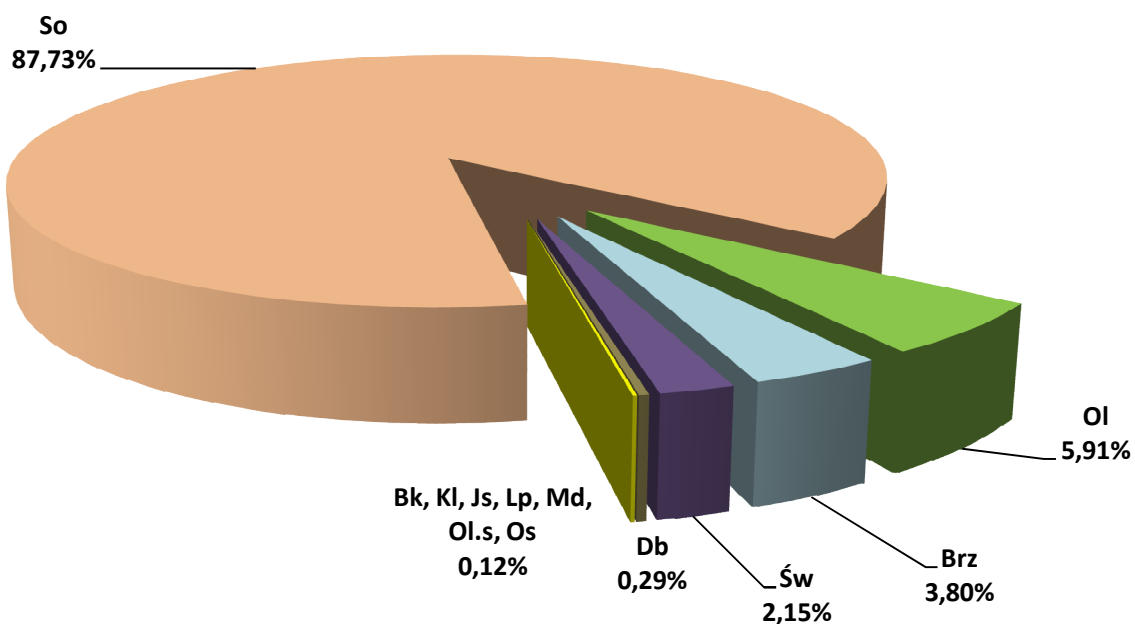
Zlokalizowano 7,00 ha Użytków ekologicznych które są wyspami na jeziorach Śniardwy i Wiartel.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Pisz położonych jest kilka obiektów ciekawych z punktu widzenia ich roli kulturotwórczej. Są to między innymi: Ruiny huty w Wądołku działającej w XIX wieku, Barokowy Kościół w Pieszku, z ołtarzem z XVII wieku, Wyspa Czarci Ostrów z ruinami fortu Lyck, zbudowanego i czynnego na początku XVIII wieku – wpisana do rejestru zabytków, ślady pradawnego miejsca kultu Galindów położone w okolicach Kumielska, ślady staropruskich grodzisk na obrzeżach jeziora Pogubie Wielkie – od strony drogi Pogubie Wielkie – Kulik, stare cmentarze mazurskie zagubione przeważnie wśród lasów Puszczy Piskiej przy nieistniejących już dziś wsiach oraz schrony i bunkry tzw. „Mazurskiej Linii Obronnej” – ostatnimi laty otoczone szczególną opieką ze strony Nadleśnictwa i Stowarzyszenia Historyczno Poszukiwawczego Piska Pozycja Ryglowa „Rygiel”. Ponadto godnym zwiedzenia jest Muzeum Ziemi Piskiej z ciekawą stałą wystawą dotyczącą dziejów regionu oraz ustawiona na rynku miasta figura tzw. Baby Pruskiej z Wejsun.

3. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych

Udział % powierzchni gatunków panujących dla Nadleśnictwa Pisz

Skróty oznaczają:

So – sosna pospolita

Brz – brzoza brodawkowata

Ol – olsza

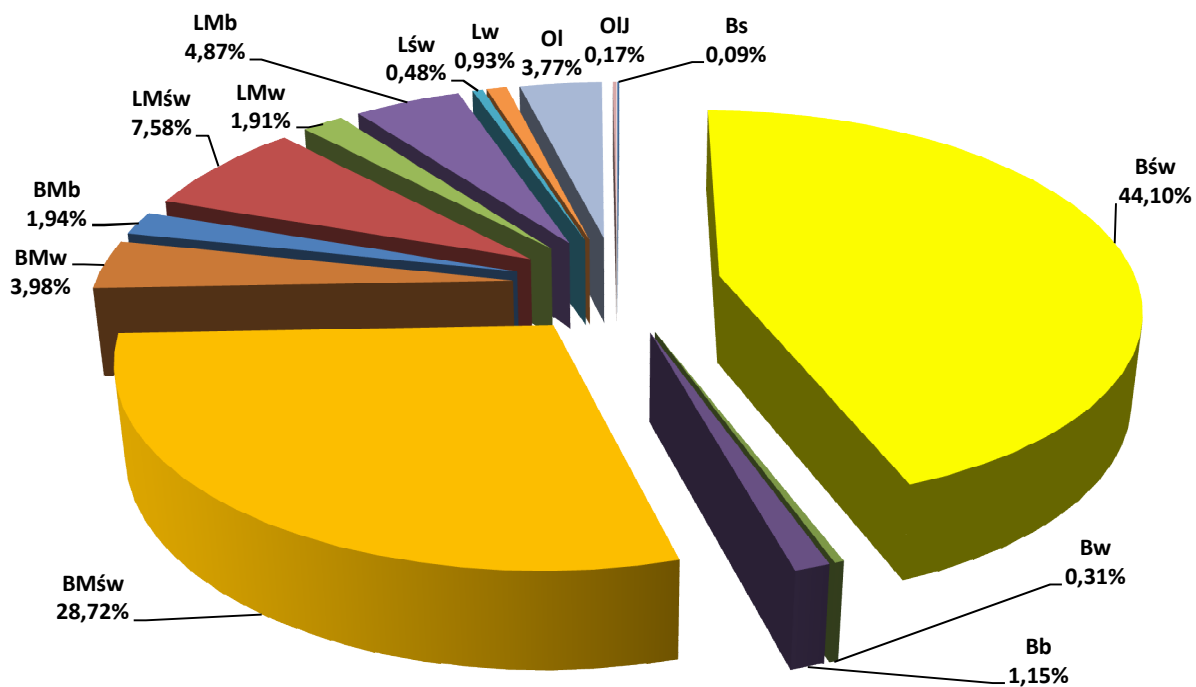
Św – świerk pospolity

Db – dąb sp.

Md – modrzew europejski

Os – topola osika

Udział % typów siedliskowych lasu dla Nadleśnictwa Pisz

Skróty oznaczają:

Bs – Bór suchy	LMśw – Las mieszany świeży
Bśw – Bór świeży	LMw - Las mieszany wilgotny
Bw – Bór wilgotny	LMb - Las mieszany bagienny
Bb – Bór bagienny	Lśw – Las świeży
BMśw – Bór mieszany świeży	Lw – Las wilgotny
BMw – Bór mieszany wilgotny	Ol – Ols typowy
BMb – Bór mieszany bagienny	OIJ – Ols jesionowy

Zmiany przeciętnych parametrów: wiek, zasobność, przyrost w porównaniu do III ,IV i V rewizji PUL

cecha	jm	III rewizja PUL	IV rewizja PUL	V rewizja PUL
Przeciętna zasobność	m³/ha	232	256	232
Przeciętny wiek	lat	54	61	57
Przeciętny przyrost	m³/ha	4,28	4,16	4,07

4. Podział na gospodarstwa.

Gospodarstwo	% pow.
specjalne	16,06
wielofunkcyjne lasów ochronnych	66,14
wielofunkcyjne lasów gospodarczych zrębowego sposobu zagospodarowania	11,94
wielofunkcyjne lasów gospodarczych przerębowo-zrębowego sposobu zagospodarowania	5,86

II. ZADANIA GOSPODARKI LEŚNEJ

Decyzja Ministra właściwego do spraw środowiska zatwierdzająca plan u.l. wraz z załącznikiem – plan.

Plan zagospodarowania lasu składa się z następujących części:

1. plan użytkowania głównego:
 - a) plan użytków rębnych:
 - użytki rębne zaliczone na etat,
 - użytki rębne nie zaliczone na poczet etatu,
 - b) plan użytków przedrębnych,
2. zadania z zakresu hodowli lasu,
3. zadania z zakresu ochrony lasu,
4. kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej
5. kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej
6. potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji

Ad. 1 Plan użytkowania głównego.

Podstawą wyliczenia maksymalnej wielkości pozyskanego drewna (etatu cięć) jest zbiór informacji o stanie siedliska, składzie gatunkowym, wieku drzewostanu oraz wiedzy i doświadczeniu miejscowych leśników i ekspertów wykonujących plan urządzenia lasu. Podstawą do obliczeń jest Instrukcja urządzenia lasu – 2012r.

Użytkowanie rębne

W drzewostanach przeznaczonych do użytkowania rębego, etat cięć wylicza się na podstawie przyjętego dla poszczególnych gatunków wieku rębności oraz podziału na gospodarstwa. Dla każdego obrębu i gospodarstw: zrębowego i przerębowo-zrębowego wyliczono etaty według dojrzałości drzewostanów a także etat według zrównania średniego wieku. Tak wyliczone etaty służą do optymalizacji, czyli wyboru etatu optymalnego. Etat użytkowania rębego w gospodarstwie specjalnym wynika ze stwierdzonych na gruncie, faktycznych potrzeb hodowlanych drzewostanów, których realizacja powinna zapewniać utrzymanie ciągłości spełniania określonych dla nich funkcji.

	RB I	RB II, III, IV, V	Przygodne rębne	Pozostałe rębne	Razem rębne
	m3	m3			
	ha	ha			
Etat na 10 lat	664 171	43 298	X	9 561	717 030
	2 362,82	362,69			
		146,82			

Użytkowanie przedrębne

Drzewostany młodszych i średnich klasach wieku wymagają zabiegów pielęgnacyjnych podczas których następuje wycinka drzew. W ramach użytkowania przedrębnego zaplanowano czyszczenia późne oraz trzebieże selekcyjne. Część drzewostanów starszych, o równomiernym zwarciu i niskim zadrzewieniu pozostawiono bez planowanego zabiegu.

Powierzchniowy rozmiar czyszczeń późnych (CPP) i trzebieży ustalony został na podstawie wskaźników zaproponowanych dla każdego wydzielenia bezpośrednio na gruncie.

	CP	TW	TP	Przygodne przedrębne	Razem przedrębne
	m3	m3 ha	m3 ha		
Etat na 10 lat	3 828	735 272		X	739 100
		2 761,05	16 188,23		

Ad. 2 Zadania z zakresu hodowli.

Wskazania planu hodowli lasu zaplanowane zostały bezpośrednio na gruncie po stwierdzeniu faktycznych potrzeb hodowlanych drzewostanów. Część zaplanowanych zadań wynika bezpośrednio z konieczności odnowienia i pielęgnowania powierzchni powstałej w wyniku użytkowania. Odnowienia zaplanowano na powierzchni, wynikającej z zaprojektowanej wielkości użytkowania rębego oraz konieczności uprzętnienia i odnowienia płazowin i halizn.

W drzewostanach przerzedzonych zostały zaplanowane zadania hodowlane zgodnie z potrzebami stwierdzonymi na gruncie. Niewielkie luki i przerzedzenia, szczególnie w mikrosiedliskach bagiennych, pozostawiano naturalnym procesom przyrodniczym.

W wykazie projektowanych prac z zakresu hodowli lasu wyszczególniono jedynie rozmiar poprawek i uzupełnień wynikający ze stwierdzonych potrzeb istniejących upraw i młodników.

Zabieg hodowlany	Obręb				Nadleśnictwo
	Pisz	Szeroki Bór	Wilcze Bagno	Dłutowo	
Odnowienia halizn, płazowin i zrębów zaległych	145,29	117,36	255,71	201,58	719,94
Odnowienia zrębów bieżących	601,92	882,44	438,18	440,28	2362,82
Odnowienia przy rębniach częściowych i stopniowych	70,83	12,71	0,62	70,11	154,27
Podsadzenia produkcyjne	-	-	-	-	-
Dolesienia luk i przerzedzeń	11,52	12,49	7,77	9,48	41,26
Poprawki i uzupełnienia w uprawach i młodnikach	-	1,64	0,93	1,72	4,29
Poprawki i uzupełnienia na gr. proj. do odnowienia	4,51	0,89	-	4,56	9,96
Pielęgnowanie gleby	167,82	145,50	274,22	122,83	710,37
Pielęgnowanie upraw (CW)	330,32	283,16	1094,56	704,12	2412,16
Pielęgnowanie młodników (CP)	294,24	648,78	1174,08	888,69	3005,79
Melioracje agrotechniczne	750,80	913,94	506,74	588,10	2759,58

Ad. 3 Zadania z zakresu ochrony

Plan ochrony lasu

Celem zachowania zadowalającej zdrowotności i naturalnej odporności lasów, należy szczególną uwagę poświęcić właściwemu stanowi sanitarnemu lasu. Sprawy ochrony lasu muszą być traktowane przez administrację nadleśnictwa ze szczególną starannością, zwłaszcza, że cyklicznie pojawiające się gradacje brudnicy mniszki i innych szkodników pierwotnych stanowią bardzo poważne zagrożenie dla monokultur sosnowych. Ostatnia wielka gradacja która miała tu miejsce w latach 1993-1994, a obejmująca swym zasięgiem praktycznie cały teren Nadleśnictwa Pisz, doprowadziła do takiego оголоcenia koron z igliwia, że ubytki aparatu asymilacyjnego sięgały w wielu drzewostanach nawet 80%. Tak duże osłabienie drzew uczyniło je na następne lata podatnymi na szkodniki wtórne.

Dlatego bardzo ważna jest prowadzona obecnie stała kontrola liczebności tych motyli na pułapkach feromonowych oraz szybkie diagnozowanie na tej podstawie stopnia zagrożenia.

Niekorzystne warunki wodne ostatnich lat (obniżenie się poziomu wód gruntowych) opływają na osłabienie fizjologiczne drzewostanów i ich zwiększoną podatność na choroby. Nowe wielkie zagrożenia pojawiły się w związku z

klęską huraganu, który nawiedził Puszczę Piską 4 lipca 2002 roku.

Huraganowe wiatry, oprócz wyrządzenia bezpośrednich szkód, doprowadziły do osłabienia drzewostanów.

Uszkodzenia koron, pni, strzał oraz systemów korzeniowych spowodowały bardzo szybkie zasiedlenie drzew przez szkodniki wtórne. Możliwe w tej sytuacji pojawienie się gradacji kornika drukarza i innych korników towarzyszących stanowi zagrożenie dla drzewostanów świerkowych. W chwili obecnej największe szkody wyrządza jednak przyplaszczek granatek, który atakuje uszkodzone drzewostany sosnowe głównie II i III klasy wieku, szczególnie te położone na gruntach porolnych. W miarę upływu czasu sytuacja wydaje się być w tym względzie opóźniana, ale drzewostany jeszcze przez długie lata nie odzyskują swej normalnej kondycji.

Dla zachowania odpowiedniej zdrowotności drzewostanów niezwykle ważne jest dokładne przeprowadzenie cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych, stała i bieżąca kontrola stanu sanitarnego lasu (dokładna inwentaryzacja posuszu) oraz dążenie do utrzymania liczebności szkodnika na poziomie nie zagrażającym wystąpieniu szkód istotnych (gradacji). Należy prowadzić aktywną ochronę drapieżnej entomofauny, mogącej sprzyjać w walce ze szkodnikami owadzi. Ważnym elementem ochrony ekosystemów leśnych powinien być monitoring techniczny i biologiczny prowadzony w celu właściwego prognozowania zagrożeń. Działania te pozwolą zapobiec ewentualnemu wystąpieniu klęsk w przyszłości.

Istotne zagrożenie w skali nadleśnictwa stanowią grzyby powodujące znaczne uszkodzenia w odziomkowej części drzew.

Ogromne wyzwanie dla administracji nadleśnictwa na najbliższe 10-lecie stanowi ochrona zakładanych obecnie i przez szereg następnych lat wielkich powierzchni upraw, gdzie szczególne niebezpieczeństwo rysuje się ze strony szeliniaka.

Na gruntach porolnych zagrożenie stanowi huba korzeniowa, która atakuje drzewostany osłabione przez owady: przyplaszczka granatka i cetyńca większego. W skali nadleśnictwa problem ten ma duże znaczenie, gdyż drzewostany na gruntach porolnych występują na powierzchni 4 797,55 ha, co stanowi 16,8% zalesionej powierzchni.

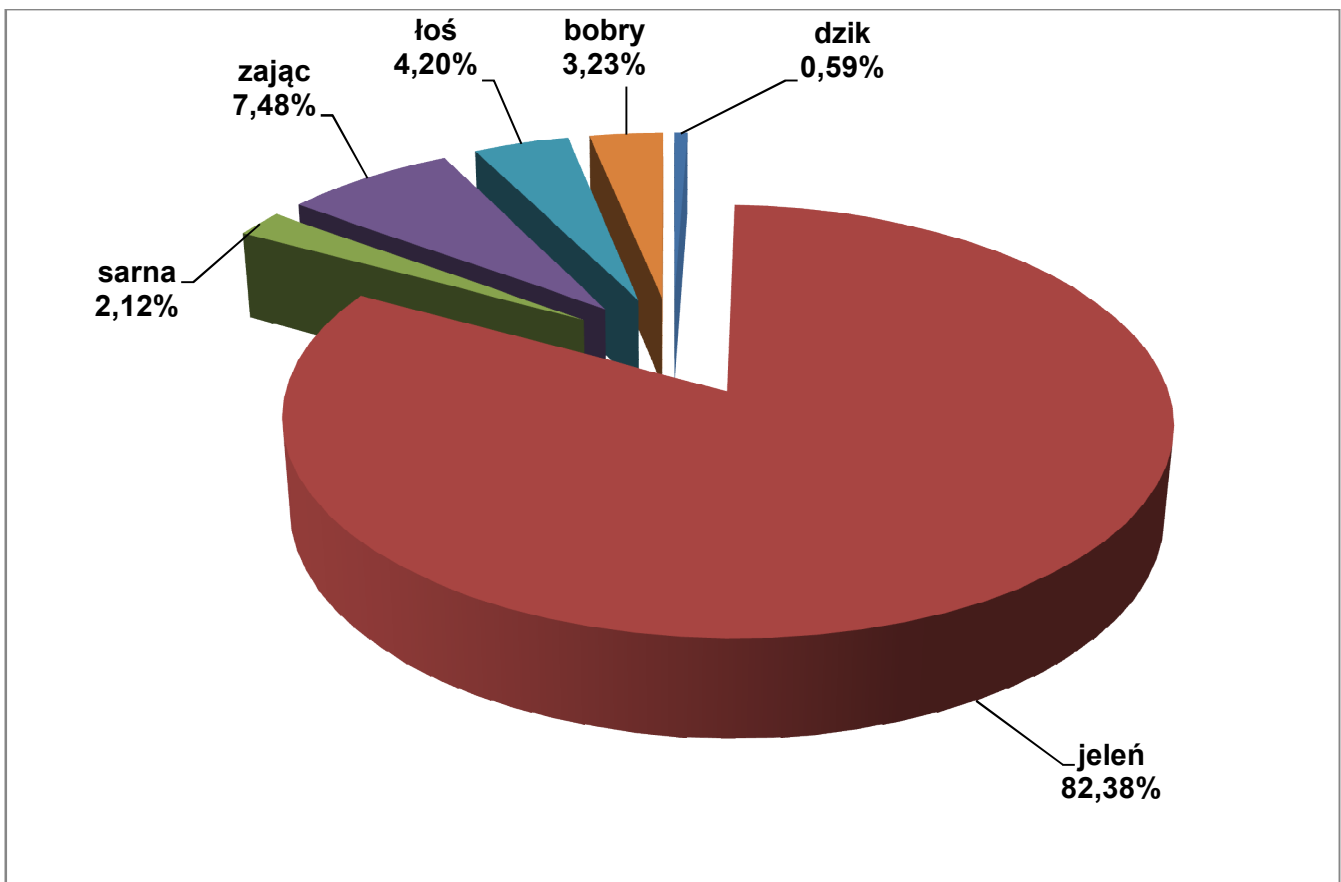
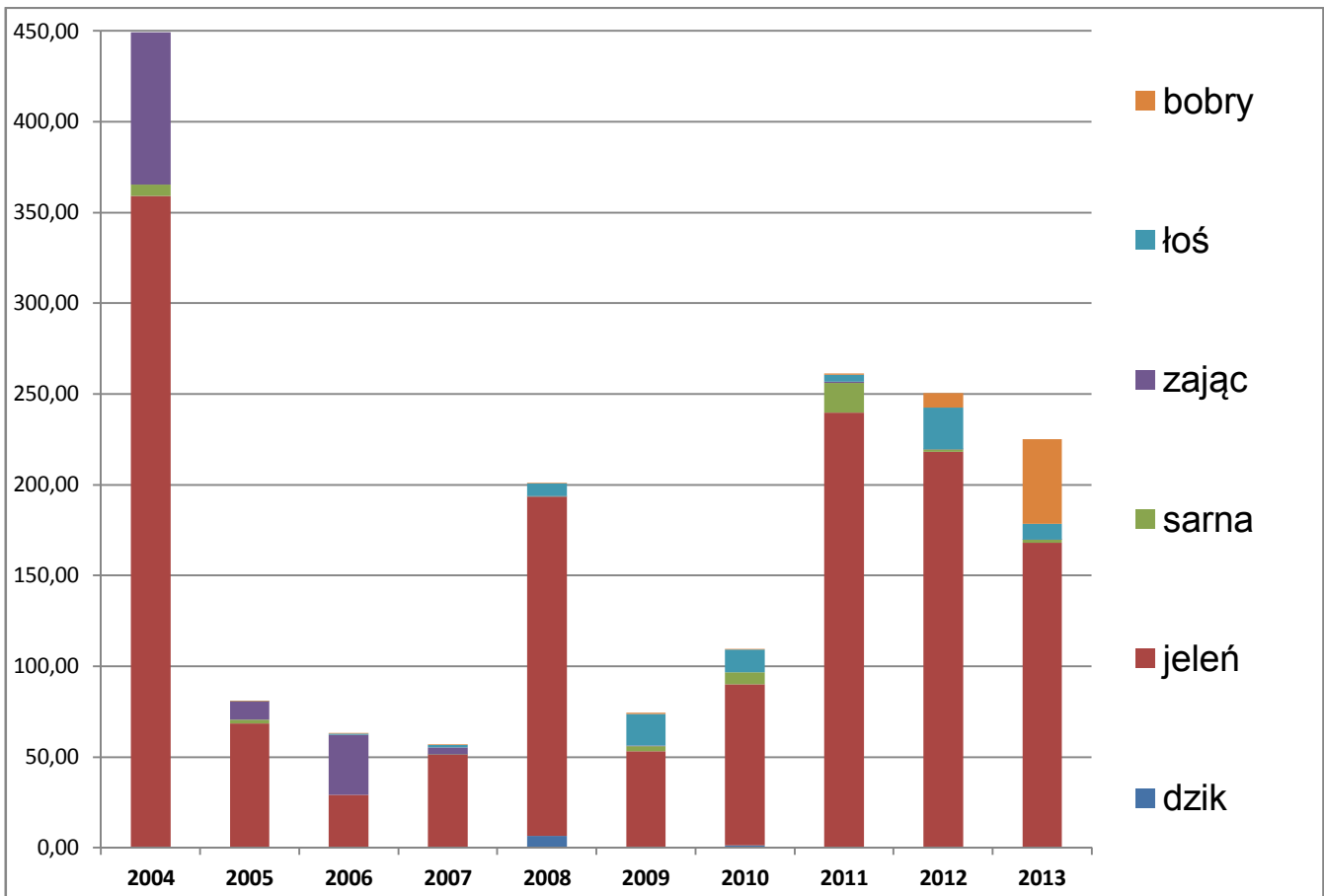
Zestawienie zinwentaryzowanych szkód w drzewostanach w poprzednim 10-leciu

Szkody od zwierzyny – dane za lata 2004-2013

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	rm
dzik	0,55		0,15	0,38	6,43	0,71	1,33	0,21	0,54	0,11	10,41
jeleń	358,63	68,42	29,18	50,94	186,93	52,48	88,91	239,66	217,48	167,84	1 460,47
sarna	6,33	2,28		0,05	0,04	2,71	6,60	16,16	1,50	1,83	37,50
zając	83,66	9,87	33,10	3,94	0,52	0,61		0,80	0,06	0,06	132,62
łoś		0,31	0,65	1,31	6,88	17,41	12,49	3,74	23,01	8,71	74,51
bobry		0,18	0,18	0,32	0,48	0,36	0,16	0,85	8,13	46,58	57,24

Szkody od zwierzyny – dane za rok 2014 (pow zredukowana)

	2014	rm
dzik	1,15	1,15
jeleń	49,60	49,60
sarna	3,66	3,66
zając	0,14	0,14
łoś	13,40	13,40
bobry	33,55	33,55

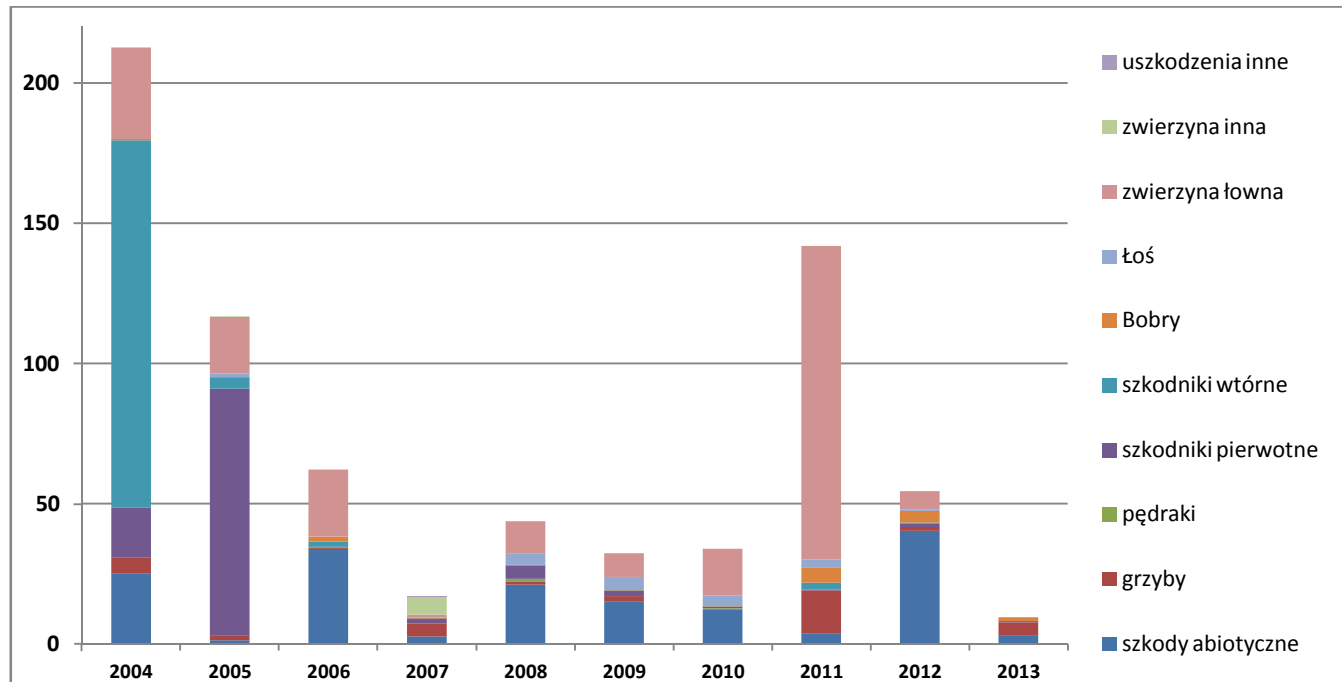

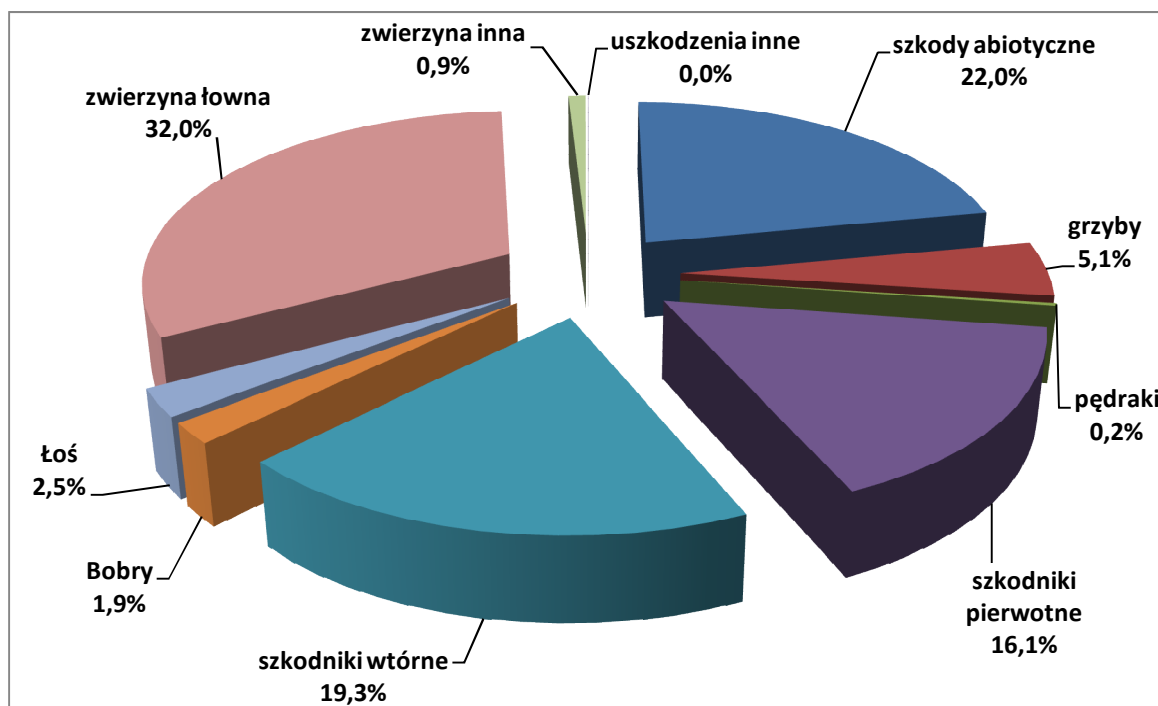
Zestawienie kart sygnalizacyjnych za lata 2004-2013 – powierzchnia zredukowana

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	razem
szkody abiotyczne	25,26	1,46	33,7	2,85	21,26	15,32	12,5	3,98	40,41	3	159,74
grzyby	5,62	1,64	0,52	4,42	1,11	1,89	0,1	15,19	1,38	4,75	36,62
pędraki			0,52		0,98		0,26				1,76
szkodniki pierwotne	17,78	88		1,95	4,7	1,88	0,35	0,24	1,2	0,62	116,72
szkodniki wtórne	130,89	4,05	1,77	0,04	0,11	0,01	0,1	2,5	0,4		139,87
Bobry	0,43		1,89	0,22	0,2	0,09	0,11	5,42	4,2	1,3	13,86
Łoś		1,49		0,18	4,13	4,9	4,06	2,95	0,38		18,09
zwierzyna łowna	32,66	19,85	23,61	0,95	11,36	8,45	16,51	111,71	6,61		231,71
zwierzyna inna		0,01	0,05	6,41							6,47
uszkodzenia inne				0,2							0,2

Zestawienie kart sygnalizacyjnych za rok 2014 – powierzchnia zredukowana

	2014	razem
szkody abiotyczne	2,45	2,45
grzyby	23,05	23,05
pędraki		
szkodniki pierwotne	3,23	3,23
szkodniki wtórne	1,60	1,60
Bobry		
Łoś		
zwierzyna łowna		
zwierzyna inna		
uszkodzenia inne		

Zabezpieczanie upraw i młodników przed zwierzyną

Rok	Grodzenia		Zabezpieczanie	
	stare	nowe	mechaniczne	chemiczne
	ha/mb	ha / mb	ha	ha
2014	- / 10 587	149 / 55259	16	307

Ad. 4 Kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej

Plan ochrony przeciwpożarowej opracowano w oparciu o § 242 „Instrukcji urządzania lasu”, posługując się wytycznymi „Instrukcji ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych” z 1997 roku i rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 16 sierpnia 1999 roku „w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu”. Zawiera on analizę zagrożeń wynikających ze stanu środowiska leśnego, w powiązaniu ze stwierdzonymi w ostatnim 10-leciu pożarami, a także sposobami zapobiegania pożarom i metodami ich zwalczania. Należy go traktować jako założenie programowe do wykorzystania przez Nadleśnictwo przy opracowaniu corocznych planów operacyjnych, zwanych „sposobami postępowania na wypadek powstania pożaru, kieski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia dla obszarów leśnych”.

Całość lasów Nadleśnictwa została zakwalifikowana do II kategorii zagrożenia pożarowego - średnie zagrożenie pożarowe. Zaliczenia do tej kategorii dokonano w oparciu o wyliczenia, uwzględniające siedliskowe typy lasu, skład, wiek strukturę drzewostanów, średnie ilości występowania pożarów, warunki klimatyczne określone współczynnikiem hydrotermicznym Sielaninowa, jak też wskaźniki zanieczyszczenia powietrza emisjami przemysłowymi.

Zagrożenie pożarowe na terenie nadleśnictwa jest nierównomierne, a wynika to głównie ze zróżnicowania siedliskowego, gatunkowego i wiekowego poszczególnych fragmentów kompleksu leśnego oraz skali penetracji lasu przez miejscową ludność i turystów.

Duże zagrożenie pożarowe występuje w pasie drzewostanów położonych przy linii kolejowej i szosie Pisz - Ruciane Nida oraz przy szosach: Pisz - Orzysz, Pisz - Kolno i Pisz - Biała Piska. Ponadto rozwijający się ruch turystyczny po drogach państwowych i lokalnych przebiegających przez tereny leśne, różne formy wypoczynku i rekreacji, zbieranie owoców leśnych oraz wypalanie łąk przylegających do obszarów leśnych stwarza niebezpieczeństwo powstania pożarów. Najbardziej zagrożone są leśnictwa: Jagodzin, Snopki, Pogorzele, Jaśkowo, Wiartel, Przerośl, Zimna, Brzeziny, Szast, Łąki, Jeleni Bór, Niedźwiedzi Dół, Rybitwy, Babrosty i Jeże. Obszarem szczególnym jest teren dotknięty huraganem z 4 lipca 2002 roku, dla którego opracowano specjalną strategię hodowlano-ochronną, uzupełnioną następnie o aneks z zakresu ochrony przeciwpożarowej z dnia 24 września 2003 roku. Ogólnie zagrożenie pożarowe na terenie nadleśnictwa jest duże, ale dobrze zorganizowany system ochrony przeciwpożarowej, oparty na sieci łączności leśnictw z nadleśnictwem (przewodowej i bezprzewodowej), bazach sprzętu przeciwpożarowej w leśnictwach i nadleśnictwie oraz wieżach obserwacji zagrożenia pożarowego jest w stanie zapewnić bezpieczeństwo w tej dziedzinie.

Z analizy danych za 10 lat minionego okresu gospodarczego wynika, że głównymi przyczynami pożarów w Nadleśnictwie Pisz były kolejno:

Nieostrożność dorosłych	– 48%
Podpalenia	– 19%
Nieustalone	– 14%
Nieostrożność nieletnich	– 7%
Przerzuty z gruntów nieleśnych	– 5%
Pozostałe	- 7%

W dziesięciu latach minionego okresu gospodarczego miały miejsce 43 pożary na łącznej powierzchni 13,07 ha. W 2014 wystąpiły 2 pożary o pow. łącznej 0,06 ha. Większość pożarów dotyczyła powierzchni leśnej, z czego 5,33 ha stanowiły uprawy i młodniki I kl.w., 0,13 ha d-stany II kl.w., 2,55 ha d-stany III kl.w., 4,03 ha d-stany starsze, oraz 1,03 ha grunty pozostałe

Przeciętna wielkość pożarów wyniosła 0,30 ha, co świadczy o dość szybkim ich wykrywaniu i gaszeniu. Pożarami dotknięte były głównie powierzchnie położone na terenach turystycznych, jak również na obrzeżach lasów od strony łąk i pastwisk (szczególnie na terenie obrębów Pisz i Dłutowo).

Zapalność roślinności dna lasu na przestrzeni roku

Stopień zapalności dna lasu zależy od składu runa, wilgotności nagromadzonej leżaniny i ściółki oraz od pogody (głównie opadów atmosferycznych).

W miesiącach zimowych zagrożone są lasy występujące na siedliskach wilgotnych, na których występują trawy, turzyce, trzcinnik. W okresie wiosennym wypalanie traw i pól w sąsiedztwie lasu może być przyczyną powstania pożaru. W lecie szczególnie narażona na pożar jest ściółka z drzew iglastych występująca na siedliskach borowych. Jesienią dużą palnością charakteryzuje się pokrywa z czernicą, wrzosem oraz wysuszona ściółka liściasta.

Środki służące do zwalczania i zapobiegania powstawaniu pożarów

Możliwość powstania pożaru w każdej porze roku, m.in. z uwagi na ciągłą obecność ludzi w lesie, powoduje potrzebę przygotowania się odpowiedzialnych instytucji i służb do jak najszybszego gaszenia pożarów lasu. W systemie działań przygotowujących do szybkiego gaszenia pożarów podstawowe znaczenie ma istnienie sieci obserwacyjno-alarmowej, którą stanowią punkty obserwacyjne, patrole przeciwpożarowe i punkty dyspozycyjno-alarmowe.

System alarmowania i powiadamiania o powstałych pożarach opiera się głównie na Punkcie Alarmowo - Dyspozycyjnym oraz dwóch wieżach obserwacyjnych wyposażonych w kamery telewizji przemysłowej:

„Szeroki Bór” - oddz. 56Ad (1-ctwo Pogorzele)

„Pogobie Średnie” - oddz. 112a (1-ctwo Wilczy Dół),

Na terenie Nadleśnictwa Pisz zainwentaryzowano 162,4 km dojazdów pożarowych, sieć 7 baz sprzętu ppoż, oraz 23 Punkty czerpania wody.

Ad. 5 Kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej

a) Użytkowanie uboczne

Użytkowanie uboczne wynika z potrzeb ochrony przyrody, zaspokojenia potrzeb miejscowej ludności oraz innych celów pozaprodukcyjnych. Podstawowym składnikiem tego działu jest pozyskanie zwierzyny oraz choinek na lokalne potrzeby. Lasy Nadleśnictwa zasobne są w produkty runa leśnego, lecz wysokość ich pozyskania jest trudna do ustalenia i wynika z zapotrzebowania oraz urodzaju. Grunty orne, łąki, pastwiska i użytki zielone są dla pracowników Nadleśnictwa na deputaty, a nadwyżki czasowo dzierżawione. Część użytków rolnych pozostaje w chwili obecnej bez użytkownika. Pośród figurujących w ewidencji użytków mogą występować powierzchnie już zalesione, ale do czasu przeklasyfikowania pozostają one w dotychczasowej kategorii gruntów. Stan ról uprawnych jest z reguły dobry. Łąki i pastwiska wymagają zagospodarowania poprzez podsianie trawami szlachetnymi. Nielicznie występujące sady wymagają pielęgnacji oraz uzupełnień nowymi drzewami owocowymi. Na najbliższe 10-lecie nie planowane są zalesienia gruntów w Nadleśnictwie Pisz.

b) Łowiectwo

Celem gospodarki łowieckiej w nadleśnictwie jest utrzymanie możliwie najliczniejszego stada zwierzyny w odpowiedniej strukturze wiekowej przy znośnych gospodarczo szkodach w drzewostanach, których wielkość powinna być jedynym racjonalnym kryterium regulacji stanu zwierzyny. Gospodarka łowiecka musi być integralną częścią gospodarki leśnej, a zwierzyna składową ekosystemu leśnego. Zachowanie lasu i jego wielofunkcyjnego charakteru traktować należy jako priorytetowe zadanie hodowli lasu. Realizacja wielofunkcyjnego gospodarstwa leśnego nie może być ograniczona lub uniemożliwiona wadliwą gospodarką łowiecką. Nadmiar szkód w uprawach i młodnikach, który uniemożliwia dostosowanie ich

składu gatunkowego do potencjału siedliska oraz osiągnięcie właściwej jakości, musi być sygnałem do redukcji stanu pogłowia zwierzyny.

Teren Nadleśnictwa Pisz podzielony jest na 8 obwodów łowieckich, z których o łącznej powierzchni 12 210 ha (obwód nr 256 i 287) stanowią wyłączone Ośrodki Hodowli Zwierzyny. Pozostałe obwody o łącznej powierzchni 40 136 ha dzierżawione są i następujące koła łowieckie: „Puszcza” (obwód nr 255, 285 i 254), KŁ „Orzeł” (obwód nr 228), KŁ „Zielony Krąg” (obwód nr 229) oraz KŁ „Jeleń” (obwód nr 286). Wieloletni „Łowiecki Plan Hodowlany - Rejon Hodowlany Puszcza Piska” dla Nadleśnictwa Pisz obejmuje okres 1.04.2007-31.03.2017. W strukturze administracyjnej Nadleśnictwa Pisz utworzono stanowisko leśniczego do spraw łowieckich, zajmującego się gospodarką łowiecką na całym obszarze nadleśnictwa. Siedziba leśniczego mieści się w osadzie „Kulik” na terenie leśnictwa Zielone (oddz. 203d obrębu Szeroki Bór), gdzie znajdują się również myśliwskie pokoje gościnne.

W ramach realizacji planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa na lata 2004-2013 należy uwzględnić następujące kierunki niezbędne w prowadzeniu racjonalnej gospodarki łowieckiej:

- > W celu zachowania trwałości lasów konieczne są działania na rzecz zminimalizowania destrukcyjnego wpływu zwierzyny na stan lasu. Należy stosować wszelkie dopuszczalne metody zabezpieczania upraw, tak by rozmiar szkód wyrządzanych przez zwierzynę utrzymany był na poziomie znośnym gospodarczo.
- > Należy polepszyć jakościową i ilościową bazę żerową ssaków kopytnych poprzez racjonalne zagospodarowanie łowiska, ze szczególnym uwzględnieniem systematycznego wykaszania łąk.
- > Celowe jest rozważenie możliwości wykorzystania przez zagospodarowanie łowieckie ugorowanych, bądź podlegających sukcesji użytków ekonomicznych.
- > Należy zwiększyć ilość poletek łowieckich oraz lizawek. Z poletek położonych na obszarze nadleśnictwa powinny być wyłączone uprawy gatunków obcych dla miejscowej flory. W celu spełnienia powyższego wymogu należy ustalić listę gatunków dopuszczonych do uprawy na poletkach łowieckich.
- > Przy realizowaniu programu małej retencji należy uwzględnić możliwość wykorzystania spiętrzeń cieków oraz niewielkich zbiorników wodnych jako wodopoje dla zwierzyny.
- > Należy podjąć wszelkie możliwe działania na rzecz zapewnienia zwierzynie spokoju (komfortu etologicznego) w środowisku ich bytowania.
- > W razie stwierdzenia drastycznych zakłóceń w komforcie etologicznym zwierzyny na skutek zachwiania proporcji liczebnych w ramach układu ekologicznego drapieżnik-ofiara i ewentualnego nadmiernego przyrostu zagęszczenia populacji wilków, będzie rozważenie konieczności regulacji liczebności tego drapieżnika.
- > Celem racjonalnego postępowania w zagospodarowaniu łowieckim należy kontynuować monitorowanie zwierzyny poprzez jej coroczną inwentaryzację.

Poletka łowieckie w ilości łącznej 86 sztuk, których wykazy zamieszczone są w tomach II dla obrębów, obejmują w nadleśnictwie powierzchnię 89,09 ha. Jako poletka łowieckie wykorzystywanych jest też wiele innych gruntów, głównie nieleśnych. Istniejące poletka należy właściwie zagospodarować.

W obecnym okresie gospodarczym działalność z zakresu gospodarki łowieckiej powinna obejmować następujące zagadnienia:

- utrzymanie w wysokiej kulturze poletek łowieckich,
- wykorzystanie nadarżających się możliwości tworzenia poletek zgrzowych,
- zakładanie pasów zaporowych, dokarmianie zwierzyny w celu ochrony pól,
- ochronę ostoi zwierzyny poprzez jej odpowiednie oznakowanie i ograniczenie wstępu,
- planowy odstrzał, zapewniający właściwą strukturę płci i wieku oraz kondycje poszczególnych gatunków,
- ochronę upraw i młodników przez grodzenie, smarowanie, pakulowanie i palikowanie celem minimalizacji szkód,
- stałe uzupełnienie paśników, lizawek i innych urządzeń łowieckich.

Nakłady poniesione na właściwą gospodarkę łowiecką zrekompensują się mniejszymi szkodami w drzewostanach oraz na polach uprawnych.

Ad. 6 Potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji

Pod pojęciem planu rekreacyjnego zagospodarowania lasu należy rozumieć zespół i czynności gospodarczych mających na celu adaptację lasu dla potrzeb turystyki i wypoczynku. Człowiek współczesny żyje w sztucznym środowisku, zwłaszcza w ośrodkach miejskich i przemysłowych, w którym powietrze jest zanieczyszczone i występuje nadmierny hałas. Dodatkowym niekorzystnym zjawiskiem jest pośpiech i praca w napięciu nerwowym. Przebywanie w takim otoczeniu wzmacnia wzrost zapotrzebowania na regenerację sił fizycznych i psychicznych w naturalnym środowisku, jakim jest las. Walory rekreacyjne to cisza i spokój, czyste i świeże powietrze, mikroklimat, zmieniająca się aura krajobrazu leśnego. Od pewnego czasu dynamicznie wzrasta presja zbiorowisk ludzka spędzania wolnego czasu w lasach. Udostępnienie lasów do celów rekreacji przez odpowiednie zagospodarowanie, umożliwia

poznawanie przyrody, zwiększa wrażliwość estetyczną człowieka na ich piękno oraz wzbudza świadomość potrzeby ochrony środowiska naturalnego. Ponadto przez stworzenie warunków do uprawiania spacerów, gier gimnastycznych i sportowych przyczynia się do regeneracji sił i podniesienia sprawności fizycznej i zdrowotnej człowieka. Zjawisko wzrostu zapotrzebowania na rekreację ma charakter nieodwracalny i stale wzrasta.

Region warmińsko-mazurski posiada walory naturalne stanowiące poważny atut w gospodarce turystycznej. Czynniki naturalne to jeziora oraz malowniczo ukształtowany teren oraz roślinność z bogactwem lasów i łąk. Turystyka stanowi dla mieszkańców źródło dodatkowych dochodów i może przyczynić się do rozwoju miejscowości. Wymaga to jednak budowy lub rozbudowy urządzeń kąpieliskowych zwiększenia i poprawy standardu bazy noclegowej, powiększenia atrakcyjnych terenów zielonych, parków, tras spacerowych, szlaków turystycznych, a także rozszerzenia oferty kulturalnej - organizowania imprez masowych, koncertów, modnego obecnie aktywnego wypoczynku oraz publikowania książek i folderów reklamujących region.

Bogactwo jezior w regionie pozwala na organizowanie w ich strefach przybrzeżnych plaż i kąpielisk. Trudno przecenić dobroczynny wpływ kąpeli wodnych na zdrowie człowieka przejawiający się działaniem orzeźwiającym i wzmacniającym, leczniczym w schorzeniach narządów ruchu, chorobach układu krążenia i neurologicznych oraz w stanach napięcia nerwowego, korygującym wady postawy u dzieci i młodzieży.

Możliwość przebywania i kąpeli w naturalnych warunkach przyrodniczych wzmacnia pozytywne oddziaływanie terapeutyczne. Korzystanie z kąpielisk i pływalni wiąże się nie tylko z rozwojem higieny, lecz również ze wzrastającymi potrzebami współczesnego społeczeństwa w dziedzinie rekreacji i regeneracji sił człowieka. Kąpiele o charakteru rekreacyjnym, rozrywkowym i sportowym stają się powszechną potrzebą i jedną z form odnowy biologicznej.

Przez tereny Nadleśnictwa Pisz prowadzą oznakowane szlaki turystyczne: „żółty” i „czerwony”.

Wyznaczono miejsca dla postoju pojazdów na parkingach leśnych w regionach cennych turystycznie oraz miejsc biwakowania licznie odwiedzanych w sezonie. Ponadto na terenie Lasu Ochronnego „Szast” oraz na drodze prowadzącej do niego wyznaczono ścieżki edukacyjne.

Wszelkie szczegółowe informacje zawarte w planie urządzenia lasu na lata 2014-2023 są dostępne w Nadleśnictwie.

Sporządził:

działy: I.1-2, I.3, I.4, II.3-4 Paweł Czyż

Pisz dnia 2015-02-19